

Hvidkløver til frø – kombineret foder- og frøproduktion

Af Birte Boelt, Institut for Genetik og Bioteknologi, Forskningscenter Flakkebjerg,
Aarhus Universitet

I FØJO III projektet SEED er der i en fire års periode undersøgt, hvilken betydning isåning af græs i hvidkløverfrømarken har for frøudbyttet. I to af forsøgsårene adskilte ingen af de gennemførte behandlinger sig ud fra kontrollen, hvidkløver i renbestand, mens iblanding af græs i de to øvrige år havde en stærkt negativ effekt på frøudbyttet i hvidkløver.

I hvidkløver til frø – både i økologisk og konventionel produktion – kan ukrudtsbekæmpelsen volde problemer eksempelvis i forhold til fuglegræs, storkenæb, kamille, spildraps, skræpper, hvidmelet gåsefod og tidsler.

Endvidere kan det være et problem, at afgrøden i nedbørsrige forår udvikler en kraftig bladmasse, som kan hæmme udviklingen af blomsterknopper. Derfor vælger nogle avlere at afpudse hvidkløver i slutningen af maj måned, når de første knopper er blevet synlige i bladhjørnerne.

Iblanding af græs i hvidkløver til frø kan være relevant, hvor man kan udnytte potentialet for afgræsning om efteråret i udlægsåret og om foråret i selve frøavl-året.

Men man kan også sætte en flok får på. Det praktiseres bl.a. i en del økologiske marker, hvor man også bruger afgræsningen til at udsætte blomstringstidspunktet i år med kraftige skadedyrsangreb. Hvidkløverbladmassen er et meget koncentreret foder for fårene, og derfor kan man se dem selektere ukrudtet frem for hvidkløveren. Men i et tørt forår kan det blive et problem, hvis fårene græsser for længe og for hårdt. Hvis hvidkløveren har for lidt vand, bliver den kort og bladmassen kan blive så begrænset, at det bliver vanskeligt at samle den skårlagte afgrøde ved høst.

Isåning af græs

I projektet SEED har vi undersøgt, om isåning af græs i hvidkløverfrømarken har betydning for frøudbyttet. Hvidkløver blev udlagt i vårbyg med 1,5 kg udsæd pr. ha på 24 cm rækkeafstand, og der blev isået henholdsvis almindelig rajgræs og engsvingel – begge med udsædsmængden 3 kg pr. ha. Om foråret i frøavlsåret gennemførte vi en simuleret afgræsning med to afpudsninger i maj måned og der blev taget slæt i slutningen af maj på tilsvarende tidspunkt som en traditionel afpudsning. Disse fire kombinationer blev sammenlignet med hvidkløver i renbestand. Slæt- og afpudsningshøjde var 3-5 cm.

Der er gennemført fire forsøg i perioden 2005–2009, og de opnåede frøudbytter varierer fra ca. 125 kg frø pr. ha i 2007 til 575 kg pr. ha i 2009 som gennemsnit af de gennemførte behandlinger. Vejrforholdene var rigtig dårlige for hvidkløver frøavl i 2007 med høje nedbørsmængder i både juni og juli. I 2009 var der også forholdsvis meget nedbør i juni, men der var godt høstbetingelser i slutningen af juli. I disse to år har ingen af de gennemførte behandlinger adskilt sig ud fra kontrollen, hvidkløver i renbestand. I de to øvrige år har

iblanding af græs haft en stærkt negativ effekt på frøudbyttet i hvidkløver svarende til et tab på 250-300 kg frø pr. ha.

Potentiale for afgræsning

Iblanding af græs giver et højere potentiale for afgræsning – både efterår i udlægsåret og forår i selve frøavlsåret. Endvidere har man mulighed for at sætte afgræssende dyr på marken igen umiddelbart efter frøhøst (oftest i starten af august måned).

En maskinel afpudsning kan ikke direkte sammenlignes med fårenes afgræsning, hvor de kontinuerligt fjerner bladene og ofte vil efterlade bar jord mellem planterne. Det har betydning for afgrødens mikroklima, at solen kan varme jorden op – modsat en kraftig afgrøde, som ofte vil være mindre attraktiv for bierne.

Iblanding af græs i hvidkløver til frø kan være relevant, hvor man kan udnytte potentialet for afgræsning om efteråret i udlægsåret og om foråret i selve frøavlsåret. I forsøgene har isåning af rajgræs eller engsvingel med 3 kg udsæd pr. ha haft en stærkt negativ effekt på frøudbyttet i kløveren i to ud af fire forsøgsår, men i det samlede regnestykke skal foderværdien af det afgræssede materiale samt fordele omkring bjærgning og høst af hvidkløveren indregnes.

Denne artikel blev bragt i Landbrugsavisen, den 5. august 2011.

